

ONTMOETINGEN IN DE KERSTSTAL

Het kerstverhaal is een vertelling over God en de mensen. Hemel en aarde raken er elkaar. Eens speelde zich dat verhaal af in de wereld van Keizer Augustus en Herodes, de wereld van 'tel uit je eigen winst'. Maar het is evengoed het verhaal van onze wereld van Poetin en Zelenski. Ook daarin wil God naar ons toekomen.

In gedachten stap ik het verhaal binnen. De eerste mensen die ik er ontmoet zijn een paar herders. Ik vraag hun hoe ze zich voelen.

'Och', zeggen ze, '2000 jaar geleden waren we ook al niet in tel. We zwierven maar wat rond, net als de hangjongeren van vandaag. Ze weten met ons niet zo goed raad. Eigenlijk is dat ook wel te begrijpen. Als je regelmatig in 'het nacht'lijk duister' rondhangt dan kunnen mensen geen hoge pet van je op hebben. Ze voelen je als een bedreiging.' 'En', voegt een andere herder toe, 'soms voel ik me wel eens als een asielzoeker zonder status of als een arbeids'-migrant. Ik vraag me dikwijls af wat voor een toekomst ik heb. Ik voel me wel wat het uitschot van de maatschappij.' 'Geen opwekkende opmerkingen voor een zalig kerstfeest', denk ik. Dan zegt een derde herder opeens: 'Jij bent toch ook een soort herder, een pastor?' Ik schrik even. Aarzelend zeg ik: 'Je hebt gelijk. Ook ik voel

me wel eens bekeken. Onze kerk is weggedrukt naar de marge van de samenleving. Ja, als mensen je nodig hebben dan moet je er zijn. Maar dat is niet zo heel vaak meer, want het gaat ons toch allemaal goed? Het valt niet mee om de boodschap van Kerstmis zó te verpakken dat die de mensen ook aanspreekt. Door alle glamour en glitter wordt de eigenlijke inhoud van het feest soms onzichtbaar.’ ‘Dat is waar’, zegt die herder, ‘Daarom hebben de engelen ons ook niet naar Rome of naar Utrecht gestuurd. Nee, we moesten naar Bethlehem gaan, ver weg van alle macht en grootheid. We vonden er geen koning maar een kind. Dat kind is God-met-ons. Ja, jullie hebben dat wel op de euro’s gezet, maar dat klopt niet. Die maken uiteindelijk niet gelukkig.’ ‘Daarom’, zo gaat hij verder, ‘moet je het zoeken nooit opgeven. Als het donker en koud is in je leven dan is het toch weldadig als er iemand een arm om je heen slaat. Wij hebben ontdekt dat God zo is: als een mantel om ons heen geslagen. God is geen machthebber. Hij is eerder een klein en weerloos kind voor wie er geen plaats is in de herberg van de mensen, toen niet en nu niet. Daarom voelen we ons zo thuis bij Hem, want voor ons, kleine mensen, is Hij bereikbaar.’ Eigenlijk weet ik dat wel. We zingen er zo vaak van. Maar het is of ik het in deze kerstdagen toch wat aannemelijker vind.

Ik loop zo maar wat met de herders mee op hun zoektocht naar het Licht. In de verte hoor ik nog net de engelen hun ‘Eer aan God en vrede op aarde voor alle mensen van goede wil’ zingen. Dat is blijkbaar de essentie van kerstmis, de Blijde Boodschap in een notendop. Ik wil de engelen nog vragen wanneer die vrede dan waar zal worden. Maar ze zijn alweer ‘naar also hoge’ als willen ze zeggen; die vrede moet jezelf maken; ‘bloei maar waar je bent geplant’ en ‘wees maar wie je bent en wees dat

zo goed mogelijk'. Dan komt die vrede er ook wel'. We komen dicht bij de stal. Daar hangt nog een versteende engel met diezelfde boodschap. Dat is blijkbaar om nooit te vergeten, dat 'eer aan God' en 'vrede op aarde' niet los verkrijgbaar zijn. De echo van dat engelenlied moet in ons leven een soort herkenningmelodie worden. Dat geldt niet alleen voor twee kerstdagen maar voor heel ons leven.

Samen gaan we de stal binnen. We zien er Maria en Jozef en het Kind. De herders vertellen wat de engelen hun gezegd hebben. Ze zien het nu met eigen ogen, ze geloven in het Kind met de naam 'God redt'. Enkelen van hen gaan door de knieën. Ze durven zich klein te maken, op ooghoogte te komen met het Kind. Ik sta erbij en kijk ernaar. Ik probeer ook wel te geloven als die herders, maar mezelf net zo klein maken als zij dat valt niet mee.

Ik wil Maria en Jozef nog een vraag stellen, maar ik houd me net op tijd in. Want ik weet het antwoord al. Het gaat niet om hen maar om het Kind. En het antwoord van Maria heeft ze al eerder uitgezongen in haar Magnificat: het is ja-zeggen tegen God in alle dienstbaarheid. Om dat antwoord bij me binnen te laten moet ik af en toe stil worden en ruimte scheppen voor die boodschap in mijn leven. Ik heb een sterk gelovig vermoeden dat ik het leven van dat Kind telkens weer tot een leidraad voor mijn eigen leven moet maken. Daarvoor zoek ik steeds weer naar bondgenoten en tochtgenoten, mensen die elkaar bij de hand willen nemen en elkaar ook scherp weten te houden.

Net als de herders keer ik weer terug naar huis. Onderweg ontmoet ik – het bloed kruipt waar het niet gaan kan – onze Franciscus van Sales. Ik vertel hem over mijn ontmoetingen in de kerststal. Hij antwoordt me, dat hij op 25 december 1622 in de middernachtmis zijn laatste preek heeft gehouden. Hij voelde zijn dood al naderen. Als ik die preek vandaag – 400 jaar later – lees, dan voel ik me niet erg aangesproken.

Franciscus beaamt dit en vertelt nog, dat die preek wel erg theologisch is, niet gemakkelijk om te begrijpen. En ook, dat hij het nog wat verder had willen uitwerken. Maar die tijd is hem helaas niet meer gegeven. Hij verwijst me nog even naar een van zijn brieven. Daar schrijft hij: 'Kerstmis is de dag waarop de engelen het Paradijs op aarde komen zoeken daar waar het zeker is neergedaald: in die kleine grot van Bethlehem' (DASal 7,84). Het lijkt me een belangrijke boodschap voor ons mensen: het Paradijs is alleen maar te vinden bij gewoon maar mensen; bij een man en een vrouw en een kind, die de hardheid van het leven aan den lijve ervaren. Hopelijk wordt dat Paradijs ook wáár in mij, in u. Dan wordt het een zalig en gezegend Kerstfeest.

Weer thuisgekomen geniet ik nog even na van mijn wandeling door die 'stille, heilige nacht'. Het is toch bijzonder als je zomaar mensen en engelen van mensen mag ontmoeten op je zoektocht naar het Kind.

Wim Holterman osfs